

Enheten för naturvård

Norrmarmjum-mossen SE0110261

Bevarandeplan för Natura 2000-område

(enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44650-2016

Namn	Norrmärjum-mossen	Areal	12,5 ha
Natura 2000-kod	SE0110261		
Kommun	Norrtälje		
Bevarandeplan fastställd av Länsstyrelsen	2007-12-12		
Bevarandeplan reviderad av Länsstyrelsen	2016-12-20		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Privat		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
7140	Öppna mossar och kärr	3,7	30
9010	*Taiga	4,8	38
9080	*Lövsumpskog	0,8	6,4

* Prioriterad livsmiljö – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU.

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Natura 2000-arter är arter som finns upptagna i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella Natura 2000-arter.

Tabell 2. Arter.

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Inga Natura 2000-arter finns rapporterade från området.		

Bevarandesyfte för Norrmärjum-mossen

Bevarandesyftet och beskrivningen av livsmiljöer nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44650-2016

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade livsmiljöerna.

Områdets prioriterade bevarandevärde är den öppna svagt välvda mossen (7140). På grund av ett relativt torra klimatet är öppna mossar ovanliga i östra Svealand. Det finns uppgifter om att mossen uppstått efter att en liten sjö helt utdikats under 1800-talet. Öppenheten skulle i så fall kunna vara ett så småningom övergående stadium av långsam succession. Denna utdikning finns dock inte redovisad i en sammanställning över utdikade sjöar i Stockholms län och så vitt det kan bedömas är vegetationen normalt utvecklad för en svagt välv mosse.

Även om myrtypen är ovanlig i regionen är de ingående arterna allmänt förekommande i regionen i andra myrtyper. Det finns därför inga spridningsbiologiska problem med att upprätthålla Norrmarjum-mossens värden trots den livsmiljöns isolerade förekomst.

Prioriterade åtgärder för området är upprättande av någon typ av formellt skydd och/eller avtal, samt den skötsel som framgår av tabell 3. Se även kursiverad text under rubriken "Bevarandeåtgärder med tidsplan".

Bevarandemål för Norrmarjum-mossen

Att bidra till gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade livsmiljöerna uttrycks i detta område i följande mål.

Öppna mossar och kärr (7140)

- Arealen öppna mossar och kärr ska vara minst 3,7 hektar.
- Grundvattenytan ska variera och vara hög under större delen av året.
- Mossen ska inte påverkas av lokal övergödning.
- Mossen ska vara opåverkad av dikning eller dämning.
- Förekomsten av tall på myren ska vara måttlig.
- För livsmiljön typiska arter ska ha goda förutsättningar att kunna finnas i livskraftiga bestånd.

***Taiga (9010)**

- Arealen taiga ska vara minst 4,8 hektar.
- Skogen ska ha en varierad åldersstruktur och artsammansättning med en tämligen allmän-riklig förekomst /inslag av gamla och grova träd samt död ved i olika former och nedbrytningsstadier.
- Det ska finnas ett måttligt eller påtagligt inslag av lövträd (speciellt gamla och/eller grova träd), i detta område främst asp/ främst asp men även björk, al och ek.
- Det ska finnas gamla granar och tallar samt god föryngring.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44650-2016

- Området ska påverkas av störningar, exempelvis i form av stormfällningar, insektsangrepp och översvämningar.
- För livsmiljön typiska arter ska ha goda förutsättningar att kunna finnas i livskraftiga bestånd.

***Lövsumpskog (9080)**

- Arealen lövsumpskog ska vara minst 0,8 hektar.
- Skogen ska domineras av klibbal och glasbjörk av varierande ålder med inslag av gamla träd, död ved och alsocklar.
- Området ska påverkas av störningar, exempelvis i form av stormfällningar, insektsangrepp och översvämningar.
- Igenväxningsvegetation som utgörs av barrträd förekommer inte eller endast i begränsad omfattning.
- Våtmarkens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattnande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan.
- Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året.
- Vattenkemin ska vara utan betydande mänsklig påverkan.
- För livsmiljön typiska arter ska ha goda förutsättningar att kunna finnas i livskraftiga bestånd.

Beskrivning av området

Natura 2000-området består av ett komplex med både öppen och trädbevuxen myrmark, samt annan skog. Huvuddelen av den öppna myrmarken är svagt välvd och kan definieras som mosse. Öppna mossar är ovanliga i länet och denna är dessutom relativt opåverkad med en rik växtlighet. Själva mosseplanet består av tuvor och höljer där tuvorna domineras av tuvull samt riklig förekomst av rosling och lågt ris. På mjukmattehöljorna växer bl.a. dystarr, vitag, rosling, myggblomster och storsileshår. I bottenskiktet är flaggvitmossa och ullvitmossa vanligast. Det finns även ett dråg med vitag i fältskiktet och bland andra arter vattenkrokmossa i bottenskiktet. Flaskstarr har hittats på vissa lokaler vilket indikerar att vissa dråg och kantpartier består av fattigkärr.

Ett smalt stråk av ung blandsumpskog (<50 år) bestående av tall, glasbjörk och al går runt myrkomplexet. I den östra och norra delen är träden något äldre och fältskiktet mer varierat jämfört med motsvarande område i väster där träden är klena. I den något äldre skogen växer vattenklöver, ekorrbär och även glest med skavfräken samt ängsnycklar.

I direkt anslutning till det nordöstra hörnet av Natura-området finns en åker som kallas Tippen. Denna är, enligt markägare, ett resultat av schaktmassor, sprängsten och järnskrot som lades dit i anslutning till att vägen byggdes på 1960-talet. En mindre kompost finns idag i anslutning till åkern.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44650-2016**Beskrivning av livsmiljöer****Öppna mossar och kärr (7140)**

Mosseplanet består av tuvor och höljor där tuvorna domineras av tuvull samt riklig förekomst av rosling och lågt ris. På mjukmattehöljorna växer bl.a. dystarr, vitag, rosling, myggblomster och storsileshår. I bottenskiktet är flaggvitmossa och ullvitmossa vanligast. Det finns även ett dråg med vitag i fältskiktet och bland andra arter vattenkrokmossa i bottenskiktet. Flaskstarr har hittats på vissa lokaler vilket indikerar att vissa dråg och kantpartier består av fattigkärr.

I den norra delen av den öppna myrmarken håller tall på att vandra in. Detta gäller särskilt för den nordvästra delen där träden står tätt. Orsaken till invandringen kan vara ett tillrinnande dike i det nordvästra hörnet. Diket för sannolikt med sig extra näring från en närliggande granplantering samt områden norr om denna. I den södra delen av myren finns två anslutande diken som dock inte fortsätter ut i mosseplanet. Det verkar tveksamt om dessa diken har någon avvattnande effekt på mossen. De är uppenbart främst avsedda att avvattna f.d. åkermark och skog nedströms mossen.

Enligt markägare i området är myren resultatet av en sänkning av en sjö som hette Igelsjön. Detta måste ha skett någon gång under 1800-talet eftersom Härads-ekonomiska kartan från 1901-1906 även den visar våtmark. Naturlig succession kan alltså vara en alternativ förklaring till att tall vandrar in i kanten på den öppna myren.

***Taiga (9010)**

Det nordvästra 9010-partiet består av en talldominerad barnaturskog med ett rikligt inslag av gran och asp och förekomst av spärrgreniga grova träd. Det finns rikligt med död ved. Terrängen är blockrik.

Skogen i det sydöstra 9010-partiet domineras av gran men har ett stort inslag av tall och lövträd, framförallt asp. I området förekommer spärrgreniga grova träd. Det finns rikligt med död ved. Luftfuktigheten påverkas av stillastående vatten.

Båda delområdena är klassade som nyckelbiotoper.

***Lövsumpskog (9080)**

Lövsumpskogen domineras av al och glasbjörk/gran. Trädskiktet är olikåldrigt, och det finns rikligt med död ved däribland lågor. Luftfuktigheten är hög och jämn. Området är dikat vilket innebär en svag lokal störning. Det finns också avverkade ytor i anslutning till objektet, vilket ger en svag lokal påverkan.

Sumpskogen klassas som nyckelbiotop.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44650-2016**Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt**

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

Öppna mossar och kärr (7140)

- Dikning och andra markavvattnande åtgärder.
- Torvbrytning.
- Exploatering.
- Skogsbruksåtgärder i eller intill livsmiljön.
- Spridning av kalk, aska och gödningsämnen.

***Taiga (9010)**

- Skogsbruksåtgärder i eller intill livsmiljön.
- Exploatering.
- Transporter inom området.
- Markberedning, dikning och plantering.
- Skogsbilvägar i anslutning till objektet kan medföra att hydrologin i förändras.
- Viltbete hindrar lövföryngringen.
- Samhällsbyggande med nya kommunikationsleder, anläggningar etc.

***Lövsumpskog (9080)**

- Skogsbruksåtgärder i eller intill livsmiljön.
- Exploatering.
- Transporter inom området.
- Markberedning, dikning och plantering.
- Skogsbilvägar i anslutning till objektet kan medföra att hydrologin i förändras.
- Viltbete hindrar lövföryngringen.
- Samhällsbyggande med nya kommunikationsleder, anläggningar etc.

Bevarandeåtgärder med tidsplan**Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44650-2016

I Stockholms län gäller förbud mot markavvattning, (11kap 13-14 § § miljöbalken och förordningen om vattenverksamhet (1998:1388)).

Koncession eller tillstånd krävs för torvbrytning. (Lagen om vissa torvfyndigheter (1985:620) eller 12 kap. 1-2 § § med respektive tillhörande förordningar).

Behov av ytterligare reglering

För att säkerställa gynnsam bevarandestatus behöver formellt skydd i någon form utredas vidare.

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder för Norrmarjum-mossen. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Livsmiljö/art	Åtgärd	Tidsplan
Öppna mossar och kärr (7140)	En utredning om det är flera faktorer som gynnar trädinvandringen bör göras. Överväga att avverka tall på den öppna delen av myrmarken. <i>All skog i laggen ska stå kvar så att den kan fånga upp näring och sediment från diket i norr.</i>	

Bevarandetillstånd i dag

Tabell 4. Bevarandetillstånd hos ingående livsmiljöer.

Livsmiljö/art	Bevarandetillstånd
Öppna mossar och kärr (7140)	Ej gynnsamt. Myren håller på att växa igen till följd av invandrade tall.
*Taiga (9010)	Ej gynnsamt.
*Lövsumpskog (9080)	Ej gynnsamt.

Inventeringar i området och andra referenser

Andersson, Kjell. 2006. Skogsvårdsstyrelsen Norrtälje. Personlig kommunikation.

Artdatabanken, lista med rödlistade arter, uttag 2006-03-02.

Artdatabanken. Rödlistade arter i Sverige 2005

(<http://www.artdata.slu.se/rodlista/>). Besökt 2006.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44650-2016

Lantmäteriverket. Fastighetskartan 1950-talet.

Lantmäteriverket. Häradsekonomska kartan 1901-1906.

Länsstyrelsen i Stockholms län. Naturkatalog för Stockholms län. Remissupplaga. 1996.

Länsstyrelsen i Stockholms län. Våtmarksinventering i Stockholms län. Rapport nr 1997:1. 1997.

Markägare i Natura 2000-området.

Skogsvårdsstyrelsen. Nyckelbiotopsinventering. 1997.

Skogsvårdsstyrelsen. Sumpskogsinventeringen. 1997.

Sundberg, Sebastian 2007. E-post. Avdelningen för växtekologi, Evolutionsbiologiskt centrum, Uppsala universitet.

Karta

Livsmiljöernas sifferkoder i kartan och dokumentet är korrekta liksom namnen i dokumentet. Livsmiljöernas namn i kartan kan dock vara felaktiga.

